



Kronika

Skotten i Malexander hälsas med ett "Vad var det vi sa!" av pressens ideologer. För enkelt, menar Per-Olof Bolander.

Förvirrad antinazism

Mycket kring polisorden i Malexander är fortfarande ouppklarat. Det återstår att fastställa det exakta förloppet för de dödade skotten. Om mördarnas bevekelsegrunder i det ögonblicket kommer vi aldrig att nå fullständig förvisning. Det finns anledning att förhålla sig skeptisk till deras förklaringar, också om de försöker vara uppriktiga. Redan i betydligt mer vardagliga handlingar finns som regel en glipa av ovisshet om de djupaste motiven. Det är en ovisshet som kan vara skrämmande, särskilt efter extrema våldsdåd.

Både den som handlat och omgivningen lockas att förneka det ovissa och söka skydd i tvärsaker metafysik, psykologi eller ideologi. Den dominerande förklaringen till polisorden – uttalande underförstått – har varit nynazism. Det var i egenkap av exekutörer av nazistisk ideologi som gärningsmännen rånade och mördade. Därmed bekräftas föreställningen om nynazismen som det stora samhällshotet och själva symbolen för ondskan, och hela det komplex av associationer och skuldbelägganden som går under parollen antirasism, enligt vilken varje anhängningsmotståndare blir en ideologisk kusin eller åtminstone sysslning till polisordrarna. Andra aspekter på illdådet, som slappheten inom kriminalvården och osicket att släppa ut grova brottslingar på teaterturné, kommer i motsvarande grad i skymundan.

Nazismen i alla dess former är motbjudande och destruktiv, men inte inkluderar den mord mot betalning.

I onsdagens Aftonblad återvänder inte oväntat Anita Goldman till sin kritik mot den Norén-upsättning där Tony Olsson medverkade. Det är lätt att dela Goldmans upprördhet över narveten hos somliga av pjäsens försvarare och hennes vrede över det svenska samhällets flathet mot krigsförbrytaren Jackie Arklöv. Hennes uppmaning att inte blunda för verkligheten är klok. Men hennes egen artikel, där nynazismen ställs i centrum och länkas samman med förekomsten av "patriarkala män", är förblindad av ideologi.

Det är något märkligt med dessa nazister, de som dömdes för att ha planerat mörda en kvinna mot betalning, den andre en urspårad legosoldat och allmän bråkstake och till råga på allt mulatt. Nazismen i alla dess former är motbjudande och destruktiv, men inte inkluderar den mord mot betalning. Och den accepterar knappast rasblandning. Både Olsson och Arklöv har figurerat i nynazistiska sammanhang men inget har egentligen framkommit som gör det mer berättigt att betrakta dem som nazister än hänsynslösa och oberäkneliga våldsbrottslingar. Det verkar mer troligt att både tillhör de kategori sannolika våldsvärkare som varje samhälle har att hantera.

Goldman sätter vidare mordet i samband med försvarets soldatutbildning. Men ingen som genomgår svensk värnplik lär sig att älska vapen, än mindre mord och våldtäkt. Däremot söker sig vissa personer med vapen- och våldsfixering naturligt nog till krigsmakten. (Precis som pedofiler gärna vill jobba på dagis, utan att barnomsorgen därför är pervers.) Den extrema och djupt fränstötande kampretorik och våldsrörelse som florerar inom nynazismen lockar samma slags individer. Att den nynazistiska rörelsen härberägar sådana som Olsson och Arklöv är ett tecken på ideologisk förvirring eller nihilism snarare än styrka.

Nynazismen som kriminell subkultur är ett samhällsproblem, men det låter sig inte förklaras utifrån nazistisk ideologi och det kommer inte att lösas eller ens mildras av den antirasism som tillsammans med radikalfeminismen är den vänsterliberala motideologi.

8 juni 1999
PER-OLOF BOLANDER



En teknokratguru spånar och garderar

Socialdemokratin förnyelse tycks bestå i ett byte av klassbas, noterar Jonas de Geer efter att ha läst Anthony Giddens essä.

Europas mäktigaste stat styrs idag av socialdemokratiska partier. Världens mäktigaste stat styrs av den befryndade Clinton-administrationen. Dessa vänsterregeringar, samtliga ledda av 40-talister, har under 90-talet tagit vid efter långa perioder av högerstyrt i respektive länder.

Modern politik

Anthony Giddens
Tredje vägen – om förnyelsen av socialdemokratin
Arena 1999

Är det bara väljarnas leda vid republikanernas, Tories och kristdemokraternas långa maktinnehav som fört Clinton, Blair och Schröder till regeringsställning? Nej, enligt dem själva är det för att de representerar något nytt, en politik för framtiden. Framför allt förknippas brittiska Labour med detta socialdemokratiska nytänkande.

Blairs ideologiske guru

New Labour har i Sverige väckt entusiasm främst hos vissa borgerliga debattörer. Svenska socialdemokrater tror fortfarande inte att de har någonting att lära av sina utländska kolleger. Trots allt ger det socialdemokratin närliggande Atlas (tidskriften Arenas förlag) nu ut *Tredje vägen om förnyelsen av socialdemokratin*, en programmatisk essä skriven av Anthony Giddens, världsberömd sociolog och rektor för London School of Economics. På baksidan presenteras han som Tony Blairs ideologiske guru. Där förutspås också att boken kommer att få stor betydelse för de kommande årens vänsterdebatt.

Att kalla någonting som vill vara nytt och fräscht för "en tredje väg" är inte lovande, det har funnits alltför många tredje vägar och ståndpunkter i den politiska historien. Giddens två huvudsakliga referenspunkter är å ena sidan Thatcherismen och å den andra den äldre socialdemokratin. Den tredje vägen är uppbarligen inte tänkt att gå mellan dessa utan över och förbi dem ända in i "den globala tidsåldern".

Vad står då den nya socialdemokratin för och på vilket sätt skiljer den sig från den äldre, efterkrigstida? Jo, för det första bygger den på insikten om att den gamla socialismens ekonomiska program, varianter på marxismen, måste kasseras de är helt enkelt inte längre tillämpliga. För det andra kan den moderna socialdemokratin inte längre förlita sig på arbetarklassen i traditionell bemärkelse eftersom den håller på att försvinna. Den nya socialdemokratin ska bli en rörelse av solidariska individualister.

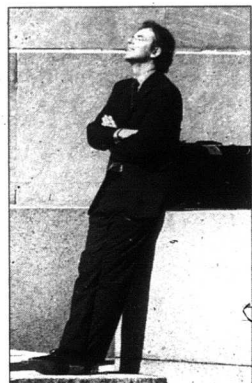
Problemet för vänstern under 70- och 80-talen var enligt Giddens att viktiga saker som "miljöfrågor, djurens rättigheter, sexualitet, konsumenträttigheter med mera" drevs av organisationer utanför den traditionella socialdemokratin ramar. Förnyelsen handlar till stor del om att släppa anspråket på att företräda arbetarklassen, som nu ändå förlorar i betydelse, och istället omsändas till parti för en politiskt korrekt medelklass. Det är mycket intressant. Frågan är naturligtvis i vad mån det skisserade är en förnyad socialdemokrati eller en helt annan slags vänster.

New Labour skiljer sig också från den efterkrigstida socialdemokratin genom en större insikt om det personliga ansvarstagandets sociala betydelse, menar Giddens. Något som i ett fungerande samhälle måste sträcka sig längre än till lydigt skattebetalande. Som motto för den nya politiken föreslår han "inga rättigheter utan skyldigheter". Resonemangen kretsar kring hur man ska komma till rätta med det civila samhällets kris: splittrade gemenskaper, kriminalitet och liknande.

Förnyelsen handlar till stor del om att släppa anspråket på att företräda arbetarklassen och istället omvandlas till parti för en politiskt korrekt medelklass.

Problemen som tas upp är allvarliga och väsentliga, men det ligger något motbjudande i Giddens sätt att behandla dem. Behovet av gemenskap, plikt och ansvarstagande framställs aldrig ur den engagerade medborgarens perspektiv, alltid ur den kylige teknokratens. Han kritiserar Thatcherismen, och pekar på dess inneboende motsättning mellan nyliberal marknadsfundamentalism och värdekonserveratism. Varför skulle individualismen och valfriheten göra halt vid den traditionella familjen eller nationella värden, frågar han sig, och konstaterar att ingenting är mer traditionsupplösande än marknads-krafternas "permanenta revolution". New Labour däremot bejakar ett samhälle där tradition och sedvänja förlorat all betydelse.

Hur ska den nya socialdemokratin göra för att åter skapa solidaritet och medborgaranda utan att ta stöd i gemensam, nationell identitet och traditionsgiven värdegrund? Sådana



Det nya Labour. Hur ska socialdemokratin kunna åter skapa medborgaranda i ett samhälle utan traditioner?

bekymmer skingrar den store sociologen med den gamla trofformen "demokratisera mera". Hur det ska gå till kan han inte säga och resonemangen blir ibland riktigt fåniga, som när han spekulerar kring hur föräldraauktoriteten i framtiden "demokratiska familj" i större utsträckning måste bli en "förhandlad auktoritet", och liknande.

Till skillnad från svenska vänsterdebattörer som står om vad som komma skall har dock Giddens blick för det problematiska. Medaljens baksida är en tendens att aldrig riktigt ta ställning, att ständigt gådera sig mot de egna resonemangens implicita konsekvenser. Globaliseringsingen är ingen naturkraft men vi är nog ändå underkastade den på gott och ont. Det är en stor landvinning att folk kan skilja sig, men forskning tyder på att barnen inte får väl alla gånger. Det har aldrig funnits etniskt homogena samhällen, men den programmatiska mångkulturalismen är alltför lättvindig.

Gripbart spånande

Vissa av Giddens teser är i och för sig uppscendeväckande, som att den moderna staten är "en stat utan fiender", men när de som här presenteras i kortform eller som postulat är de svåra att ta på. Det lösa spånandet kring "demokratisk kosmopolitism" och global maktutövning likaså. Likväl rymmer *Den tredje vägen* en del intressanta perspektiv. Oavsett om man instämmer i Giddens värderingar och analyser eller inte och trots luddigheterna är det ett debattinlägg med intellektuell vigör. Kanske kan det gjuta liv i svenska socialdemokraternas interna förnyelsedebatt. Fan tro!

JONAS DE GEER



Gummi-Battong (Eng. Life Preserver)

af soligt gult vulkaniserat gummi. Överlängd och med ledarener. Längd 36 cm. Över ligen lekak, utan ett allvarligt vapen ej att försvalla med under samma namn som utmärkt värdefull eftergivning. Många fören har jag utöver de senaste åren levererat till våra ståtliga polisbåtar, kronolänsman, m. A. inom Sverige, Norge och Finland. Som jag innehar ensamförvaltningsrätt för Skandinavien, så kan denna akta sör endast erhållas hos mig och mina återförsäljare. Försändes i paket, utan anförande af innehåll, till kr. 3,50 st. Beordra straxt! Priskränningar på begäran franko. Sänd i kr. i förmarken, resten efterkr.

P. FRICKSONS KONTORSFÖRETAG, Eskilstuna